

2021 - Soňa Kölbllová

práce s textiliemi - šití a zdobení tradičního lidového oděvu

Talentovaná tvůrkyně Soňa Kölbllová pochází z Uherského Ostrohu. První impulsy směřující k rukodělné práci předala Soni v dětství její maminka Helena, která se jako každá správná matka v té době podomácku věnovala šití, vyšívání, háčkování a pletení. Protože Soňa měla sklony k "výtvarnu", navštěvovala na prvním stupni základní školy výtvarný obor na Lidové škole umění v Uherském Ostrohu. Přestože se u nich doma folkloru nikdo nevěnoval a "po selsku" chodila oblékaná pouze babička z matčiny strany, kraj Soňu okouzloval, a tak není divu, že od třinácti let začala navštěvovat folklorní soubor Ostrožan.

Odmalička chtěla chodit oblečená v kroji, ale doma nebyl k dispozici. Její babička sice chodila tzv. posedlcku, ale zůstaly v pozůstalosti jen šátky, jupky, spousta tesilových fěrtůšků, vlnáky a kacabajky. Rodiče Soni nechtěli do pořízení svátečního kroje investovat velkou částku peněz, tak si od svých 15 let začala kraj dávat postupně dohromady sama. Zhotovila vyšívání, ušila fěrtůšek, spodničky a kordulku.

To se pravděpodobně stalo základem pro její profesní nasměrování. Absolvovala Střední odborné učiliště Jiřího z Poděbrad v Uherském Hradišti (1991-1994), obor dámská krejčovská. Po úspěšném složení závěrečných zkoušek v roce 1994 začala pracovat v pobočce Oděvní Průmysl Prostějov v Uherském Ostrohu, zároveň zahájila dálkové studium na Střední integrované škole obchodu služeb ve Vizovicích, obor Podnikání. V roce 1997 složila maturitní zkoušku s vyznamenáním. V závodě OP Prostějov během jedenácti let prošla celým provozem, nejdříve pracovala jako krejčovská - univerzální pracovnice, následně mezioperační kontrola, výstupní kontrola, trenér výroby, mistr a hlavní mistr.

Od roku 1994 je aktivní členkou šermířské a divadelní společnosti Memento mori a začala se věnovat šití divadelních kostýmů a replik historických oděvů. Cesta ji však stále vedla ke krojové tvorbě.

V roce 2000 se osvědčila jako vynikající garderobiérka a tzv. pradelna krojů, která si poradila s jakoukoliv opravou, renovací či rekonstrukcí krojových součástí. K ošetřování, praní a starostlivosti o kroje ji přivedla Věra Hendrychová, která pracovala jako vedoucí Klubu kultury Morava v Uherském Ostrohu. Ta začala mezi lidmi sbírat krojové součástky. V roce 2000 v Uh. Ostrohu probíhaly oslavy 725 let první zmínky o městě a paní Hendrychová připravovala výstavu, na které chtěla sesbírané kusy vystavit. Byly však sešlé časem, ušpiněné a potřebovaly nutný 4 konzervátorský a restaurátorský zásah. Tak začal Sonin zájem o tradiční lidový oděv.

Domluvila si návštěvu u místní znalkyně Filomeny Hanáčkové, která původně nechtěla své zkušenosti

nikomu předávat. Nakonec zasvětila Soňu do celého procesu. Začaly se skládáním a šitím ženských rukávců. Paní Hendrychová po odchodu do důchodu založila občanské sdružení Galuškovy Slovácko a přizvala Soňu Kölblovou do rady sdružení. Od té doby se spolupodílí na pořádání kulturních a folklorních akcí, hraje divadlo.

Tato zajímavá práce Soňu natolik pohltila, že si v roce 2003 nechala vystavit živnostenský list na výrobu krojů a divadelních kostýmů. Začátky nebyly jednoduché. Nebylo to jen naučit se různé textilní materiály správně vyprat a vyčistit, ale každý kus potřebuje další způsoby ošetření a úpravy. Škrobení se učila od maminky švagrové, paní Ludmily Bartošové z Míkovic, skládání a šití rukávců od paní Filomeny Hanáčkové z Blatnice pod Svatým Antonínkem. V ostatní práci je Soňa samouk, ale v oděvním průmyslu se pohybovala od mládí. Více než 11 let pracovala v OP Prostějov jako krejčová, kontrolor kvality, později jako trenér výroby a mistrová, kde např. dostala hromadu nastříhaných součástek a popis výrobku. Operativní a lukrativní postup práce byl na ní. Musela vše vymyslet tak, aby byl výrobek co nejkvalitnější a přitom nejlacinější a nejrychleji ušitý. Sama musela zjistit, co se ještě musí stříhově opravit, než se spustí vlastní výroba. To byla vynikající zkušenost v optimalizaci práce a v operativě stříhových konstrukcí, které též Soňa Köbllová dodnes aplikuje při zhotovování krojů, kde se kreativně snaží promyslet a vymyslet co nejjednodušší postup výroby při zachování všech stříhových a funkčních náležitostí. Soňa je specialista na detail. Jak sama tvrdí, je důležité přijít na to, jak se mají krojové součástky vrstvit, jaký má být např. správný délkový poměr jednotlivých sukni, aby zpod nich nic nevyčnívalo, nemá ráda, když se musí jedna sukne uvázat níž a druhá výš. Práci precizně vyměřuje a komplet srovnává do správných délek. Pak může dívka i poskakovat a vše na ní sedí bez pohnutí.

Soňa Köbllová je nesmírně pilná, precizní a kreativní. Její záběr je doslova neskutečný: zhotovuje a zdobí kostýmy a oděvy reprezentující časový horizont od starověku po současnost a podle požadavků objednavatele - ručně, ale i na stroji. Ve volných chvílích, kterých podle jejího pracovního nasazení a vytížení moc není, se věnuje tvorbě šperků z korálků, specializuje se např. na miniaturní a detailní práci na pokrývkách hlavy. Ovládá celou řadu vyšívacích technik. Mezi nejčastěji používané patří křížek, řetízek, stonkový steh, smykování do tvarů a hladkování. Pokud bychom Soni položili otázku, co ji nejvíce baví a zajímá, určitě by odpověděla, že je to odívání z období renesance a první republiky. Autorka se neustále vzdělává, vyhledává různé vyšívací a šicí kurzy, kde obvykle nachází nové, doposud nepoznané techniky. Je pravidelnou posluchačkou seminářů historie odívání, které se konají v Praze, Hradci Králové, v Brně či ve Zlíně. Mezi zákazníky této tvůrkyně náleží hlavně jednotlivci z oblasti Slovácka, nejvíce Uherskoostrožska, konkrétně z Uherského Ostrohu, Blatnice, Ostrožské Nové Vsi a Ostrožské Lhoty. Pro ně Soňa zajišťuje praní ženských krojů, šití kordulek, fěrtůšek, spodniček, fěrtochů, jupek a lajblů. K jejím posledním jedinečným zkušenostem patřilo nedávné kompletování dívčího obřadního pentlení či komplexní opravy šorců. Precizně ovládá šití mužských košil, nohavic a kordulí, ale i svrchního mužského oděvu - lajblů, kabátů i halen.

Soňa je nadšená do své rukodělné práce, která je podložena studiem, kvalitou, rychlostí a usilovnou pracovitostí. Baví ji to, co momentálně zákazník potřebuje a proč k ní přichází. Šije a vyšívá dílčí součástky i celé komplety. Je specialistkou na oděvní doplňky - např. obřadní dívčí pentlení, dětské čepečky, kde vyniká genialitou v uplatnění perličkové vyšivky. Rozmanitá a precizní tvorba Soni Köbllové hovoří za vše. O zákazníky nemá nouzi, ozývají se sami a tvůrkyně eviduje zakázky půl roku dopředu. Má v oblasti takové renomé, že ji navštěvují zájemci o kroje, historický textil, tvůrkyně krojů,

specialisté, pracovnice z krojových dílen v Uherském Ostrohu a Blatničce, studentky a pedagogové Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, restaurátoři textilu z řady muzeí v ČR, novináři dokonce z Japonska.

Text a fotografie poskytlo: Občanské sdružení Kunovjan, z.s.

Zveřejněno 27. duben 2021, aktualizováno 27. duben 2021, vytištěno 5. březen 2024